

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра біології тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет тваринництва та водних біоресурсів
«19» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Технологія утримання і благополуччя тварин

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Освітня програма «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

Розробник: Людмила ЧЕПІЛЬ, доцент кафедри біології тварин, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Технологія утримання і благополуччя тварин» є однією з ключових у підготовці фахівців з тваринництва. Вона спрямована на формування у студентів професійних знань, умінь і навичок з питань сучасних методів утримання сільськогосподарських, забезпечення належних умов мікроклімату, санітарно-гігієнічних вимог до годівлі, водопостачання та стану тваринницьких приміщень.

Дисципліна охоплює основні аспекти, такі як біологічні особливості різних видів сільськогосподарських тварин; способи та системи утримання, вимоги до проектування та експлуатації тваринницьких приміщень, гігієнічні показники мікроклімату, вентиляції, освітлення, режими життєзабезпечення, методи профілактики хвороб, пов'язаних з умовами утримання, дезінфекція, дератизація, дезінсекція та санітарний контроль, вплив умов утримання на продуктивність, відтворення та здоров'я тварин.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	<i>бакалавр</i>
Спеціальність	<i>204 – «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»</i>
Освітня програма	<i>Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва</i>
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	180
Кількість кредитів ECTS	6
Кількість змістовних модулів	4
Форма контролю	<i>екзамен, залік</i>
Показники навчальної дисципліни для денної форми здобуття вищої освіти	
	денна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	2,3
Семестр	4,5
Лекційні заняття	60 год.
Лабораторні заняття	60 год.
Самостійна робота	60 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у студентів глибокі теоретичні знання і практичні навички щодо організації оптимального утримання тварин відповідно до гігієнічних норм, що сприятиме профілактиці захворювань, підвищенню продуктивності тварин та ефективності тваринницького виробництва.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з технології виробництва і переробки продукції тваринництва або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів зоотехнічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;

ЗК 8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати професійні знання в галузі виробництва і переробки продукції тваринництва;

СК 3. Здатність використовувати знання з основних технологій заготівлі, виробництва та зберігання кормів для формування кормової бази підприємства.

СК 5. Здатність застосовувати різні системи та способи утримання сільськогосподарських тварин та контролювати і оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень.

СК 7. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції скотарства.

СК 8. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції свинарства.

СК 9. Здатність здійснювати контроль технологічних процесів при виробництві та переробці продукції птахівництва.

СК 14. Здатність використовувати спеціальні знання для проведення санітарно-гігієнічних і профілактичних заходів на фермах та інших об'єктах із виробництва і переробки продукції тваринництва.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1. Виконувати параметри та здійснювати контроль технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва;

ПРН-2. Навчати співробітників підприємства сучасних та нових компонентів технологічних процесів з виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-3. Виконувати функціональні обов'язки, нівелюючи вплив різних чинників та виробничих ситуацій;

ПРН-5. Контролювати якість виконуваних робіт;

ПРН-6. Впливати на дотримання вимог щодо збереження навколишнього середовища;

ПРН-9. Обирати раціональні технології заготівлі, виробництва та зберігання кормів.

ПРН-11. Оцінювати системи та способи утримання сільськогосподарських тварин та контролювати і оптимізувати мікроклімат технологічних приміщень;

ПРН-13. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій з виробництва молока та яловичини.

ПРН-14. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль сучасних технологій виробництва свинини.

ПРН-15. Забезпечувати параметри та здійснювати технологічний контроль виробництва продукції птахівництва.

ПРН-16. Впроваджувати і використовувати на практиці науково обґрунтовані технології виробництва і переробки продукції тваринництва.

ПРН-19. Забезпечувати дотримання біологічної безпеки на підприємствах із виробництва та переробки продукції тваринництва.

ПРН-20. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності;

ПРН-21. Показувати знання основних історичних етапів розвитку предметної області.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	всього	у тому числі					всього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Предмет і завдання курсу гігієни тварин. Історичний нарис розвитку гігієни тварин.		2		2		16						
Тема 2. Гігієнічне значення хімічного складу повітря. Біологічні властивості повітря.		2		2								
Тема 3. Гігієнічне значення і оцінка фізичних властивостей повітря (температура, вологість).		2		2								
Тема 4. Гігієнічне значення і оцінка фізичних властивостей повітря (швидкість руху повітря, атмосферний тиск).		2		2								
Тема 5. Теплообмін між організмом і довкіллям.		2		2								
Тема 6. Сонячна радіація та її вплив на організм сільськогосподарських тварин.		2		2								
Тема 7. Системи вентиляції тваринницьких приміщень. Тепловий баланс.		2		2								
Тема 8. Санітарно-гігієнічні вимоги до підстилки та гнойового господарства.		2		2								
Разом за змістовим модулем 1		16		16		16						
Модуль 2 ГІГІЄНА КОРМІВ ТА ВОДОПОСТАЧАННЯ												
Змістовий модуль 2.												
Тема 9. Гігієнічні вимоги до питної води, водопостачання ферм і		2		2								

напування тварин						14						
Тема 10. Вплив якості питної води на продуктивність і здоров'я тварин		2		2								
Тема 11. Гігієнічна оцінка методів очистки і знезараження питних і стічних вод		2		2								
Тема 12. Гігієна кормів та годівлі с.-г. тварин.		2		2								
Тема 13. Профілактика кормових захворювань і отруєнь.		2		2								
Тема 14.. Гігієна транспортування тварин		2		2								
Тема 15. Гігієна ґрунту		2		2								
Разом за змістовим модулем 2		14		14		14						
Всього	90	30		30		30						
Модуль 3 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ ДО ПРИМІЩЕНЬ												
Змістовий модуль 3.												
Тема 1. Вибір ділянки для будівництва тваринницького приміщення.		2		2		12						
Тема 2. Санітарно-гігієнічні вимоги до тваринницьких підприємств і приміщень.		2		2								
Тема 3. Санітарний захист ферм та комплексів		2		2								
Тема 4. Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів ветеринарного нагляду.		2		2								
Тема 5. Етологія, адаптація та акліматизація тварин. Стреси та їх профілактика		2		2								
Тема 6. Гігієна догляду за с.-г. тваринами.		2		2								
Разом за змістовим модулем 3		12		12		12						
Модуль 4 СПЕЦІАЛЬНА ГІГІЄНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН												
Змістовий модуль 4.												
Тема 7. Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби		2		2								
Тема 8. Гігієна вирощування телят,		2		2								

ремонтного і відгодівельного молодняку великої рогатої худоби.														
Тема 9. Гігієнічні вимоги до утримання свиней.		2		2										
Тема 10. Гігієна вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку.		2		2		18								
Тема 11. Гігієнічні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят		2		2										
Тема 12. Гігієнічні вимоги до утримання коней і вирощування лошат.		2		2										
Тема 13. Гігієна, утримання с.-г. птиці і вирощування молодняку.		2		2										
Тема 14. Гігієна утримання кролів і хутрових звірів		2		2										
Тема 15. Гігієна утримання бджіл та ставового рибиництва.		2		2										
Разом за змістовим модулем 4		18		18		18								
Всього	90	30		30		30								
Всього	180	60		60		60								

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання курсу гігієни тварин. Історичний нарис розвитку гігієни тварин.	2
2	Гігієнічне значення хімічного складу повітря. Біологічні властивості повітря.	2
3	Гігієнічне значення і оцінка фізичних властивостей повітря (температура, вологість).	2
4	Гігієнічне значення і оцінка фізичних властивостей повітря (швидкість руху повітря, атмосферний тиск).	2
5	Теплообмін між організмом і довкіллям.	2
6	Сонячна радіація та її вплив на організм сільськогосподарських тварин.	2
7	Системи вентиляції тваринницьких приміщень. Тепловий баланс.	2
8	Санітарно-гігієнічні вимоги до підстилки та гнойового господарства.	2

9	Гігієнічні вимоги до питної води, водопостачання ферм і напування тварин	2
10	Вплив якості питної води на продуктивність і здоров'я тварин	2
11	Гігієнічна оцінка методів очистки і знезараження питних і стічних вод	2
12	Гігієна кормів та годівлі с.-г. тварин.	2
13	Профілактика кормових захворювань і отруєнь.	2
14	Гігієна транспортування тварин	2
15	Гігієна ґрунту	2
16	Вибір ділянки для будівництва тваринницького приміщення.	2
17	Санітарно-гігієнічні вимоги до тваринницьких підприємств і приміщень.	2
18	Санітарний захист ферм та комплексів	2
19	Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів ветеринарного нагляду.	2
20	Етологія, адаптація та акліматизація тварин. Стреси та їх профілактика	2
21	Гігієна догляду за с.-г. тваринами. Основні принципи добробуту тварин.	2
22	Гігієнічні вимоги до утримання великої рогатої худоби	2
23	Гігієна вирощування телят, ремонтного і відгодівельного молодняку великої рогатої худоби.	2
24	Гігієнічні вимоги до утримання свиней.	2
25	Гігієна вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку.	2
26	Гігієнічні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят	2
27	Гігієнічні вимоги до утримання коней і вирощування лошат.	2
28	Гігієна, утримання с.-г. птиці і вирощування молодняку.	2
29	Гігієна утримання кролів і хутрових звірів	2
30	Гігієна утримання бджіл та ставового рибництва.	2
Разом		60

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення атмосферного тиску	2
2	Визначення температури повітря.	2
3	Визначення вологості повітря.	2
4	Визначення швидкості руху і охолоджувальних властивостей повітря	2
5	Визначення вмісту шкідливих газів у повітрі.(вуглекислого газу, аміак, сірководень, метан) та рівня шуму у тваринницькому приміщенні	2
6	Визначення освітленості тваринницьких приміщень.	2
7	Розрахунок об'єму вентиляції тваринницьких приміщень.	2
8	Методика обчислення теплового балансу тваринницьких приміщень	2
9	Санітарно-топографічне обстеження джерел водопостачання та санітарно-гігієнічний контроль фізичних властивостей води.	2
10	Визначення хімічних властивостей води (гігієнічний контроль за	2

	процесами самоочищення води).	
11	Визначення вмісту амонійного азоту (аміаку) у воді, нітритів і нітратів у питній воді	2
12	Визначення вмісту хлоридів, сульфатів і заліза у воді.	2
13	Методи очищення та поліпшення якості питної води.	2
14	Знезараження води (фізичні та хімічні методи)	2
15	Оцінка якості силосу і коренебульбоплодів.	2
16	Проектування тваринницьких приміщень та читання проектної документації.	2
17	Визначення вмісту мікроорганізмів у повітрі тваринницьких приміщень	2
18	Технологічні стреси тварин та їх профілактика	2
19	Поведінка тварин різних видів та статеві-вікових груп	2
20	Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів на тваринницькому підприємстві	2
21	Правила догляду за тваринами. Чищення шкіри тварин, догляд за кінцівками.	2
22	Нормативні вимоги до утримання великої рогатої худоби (доросла худоба)	2
23	Нормативні вимоги до вирощування телят, ремонтного і відгодівельного молодняку великої рогатої худоби.	2
24	Нормативні вимоги до утримання свиней (доросле поголів'я)	2
25	Нормативні вимоги до вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку.	2
26	Нормативні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят	2
27	Нормативні вимоги до утримання коней і вирощування лоша́т.	2
28	Нормативні вимоги до утримання с.-г. птиці і вирощування молодняку.	2
29	Нормативні вимоги до утримання кролів і хутрових звірів	2
30	Нормативні вимоги до утримання бджіл та ставового рибництва.	2
Разом		60

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення вмісту аміаку у повітрі тваринницьких приміщень.	16
2	Вивчити переваги та недоліки озонування води.	14
3	Вивчення стресів у свинарстві та їх профілактика.	12
4	Вимоги до вирощування телят у профілакторний період.	18
Разом		60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- пірінгове оцінювання;
- захист розрахункових робіт.

7. Методи навчання :

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- перевернутий клас;
- навчання через дослідження;
- командна робота.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. ГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ПОВІТРЯНОГО СЕРЕДОВИЩА		
Лабораторна робота 1. Визначення атмосферного тиску.	ПРН-1, 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21. У тому числі студент повинен вміти визначати показники мікроклімату: атмосферний тиск, температуру, вологість, швидкість руху і охолоджувальні властивості повітря, вміст шкідливих газів у повітрі (вуглекислого газу, аміаку, сірководню, метану) та рівня шуму у тваринницькому приміщенні, параметри освітленості, об'єму вентиляції тваринницьких приміщень, обчислення теплового балансу тваринницьких приміщень за допомогою відповідних приладів різних конструкцій, здійснити розрахунок показників. Провести аналіз та порівняння фактичних показників з нормативними вимогами.	8
Лабораторна робота 2. Визначення температури повітря.		8
Лабораторна робота 3. Визначення вологості повітря.		8
Лабораторна робота 4. Визначення швидкості руху і охолоджувальних властивостей повітря		8
Лабораторна робота 5. Визначення вмісту шкідливих газів у повітрі.(вуглекислого газу, аміак, сірководень, метан) та рівня шуму у тваринницькому приміщенні		8
Лабораторна робота 6. Визначення освітленості тваринницьких приміщень.		8
Лабораторна робота 7. Розрахунок об'єму вентиляції тваринницьких приміщень.		8
Лабораторна робота 8. Методика обчислення теплового балансу тваринницьких приміщень		8
Самостійна робота 1. Визначення вмісту аміаку у повітрі тваринницьких приміщень.		6
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2 ГІГІЄНА КОРМІВ ТА ВОДОПОСТАЧАННЯ		
Лабораторна робота 9. Санітарно-	ПРН-1, 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14,	9

топографічне обстеження джерел водопостачання та санітарно-гігієнічний контроль фізичних властивостей води.	15, 16, 19, 20, 21. У тому числі студент повинен ознайомитися з основними підходами оцінки різних вододжерел, з особливостями санітарно-топографічного обстеження струмків, ставів, озер, річок, колодязів. Скласти акт обстеження вододжерела. Вивчити хімічні властивості води – рН, лужність, твердість у воді, вміти визначати ці показники лабораторними методами, а також знати біохімічні процеси, завдяки яким відбувається мінералізація органічних речовин (самоочищення вододжерел). Вивчити значення кожного хімічного показника води на здоров'я та продуктивність сільськогосподарських тварин; ознайомитися з методами поліпшення якості води для напування тварин (фільтрування, знезалізнення, аерація, освітлення, знефторення, пом'якшення); ознайомитися з методами знезараження води для напування тварин (хлорування, озонування, обробка УФ і УЗ променями, кип'ятіння).	
Лабораторна робота 10. Визначення хімічних властивостей води (гігієнічний контроль за процесами самоочищення води).		9
Лабораторна робота 11. Визначення вмісту амонійного азоту (аміаку) у воді, нітритів і нітратів у питній воді.		9
Лабораторна робота 12. Визначення вмісту хлоридів, сульфатів і заліза у воді.		9
Лабораторна робота 13. Методи очищення та поліпшення якості питної води.		9
Лабораторна робота 14. Знезараження води (фізичні та хімічні методи).		9
Лабораторна робота 15. Оцінка якості силосу і коренебурльбоплодів.		9
Самостійна робота 2. Вивчити переваги та недоліки озонування води.		7
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3 САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНІ ВИМОГИ ДО ПРИМІЩЕНЬ		
Лабораторна робота 16. Проектування тваринницьких приміщень та читання проектної документації.	ПРН-1, 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21. У тому числі студент повинен ознайомитися з класифікацією виробничих зон і комплексів; складом виробничих зон і комплексів; архітектурно-планувальним рішенням тваринницьких підприємств, вивчити види проектів тваринницьких підприємств, вміти зробити опис кожного об'єкта дослідження. Вивчити вплив мікробного обсіменіння на здоров'я та продуктивність сільськогосподарських тварин. Ознайомитися з поняттям стресу, його видами, основними ознаками стресу під час вирощування тварин, причинами виникнення та методами профілактики стресу у різних видів та	10
Лабораторна робота 17. Визначення вмісту мікроорганізмів у повітрі тваринницьких приміщень.		10
Лабораторна робота 18. Технологічні стреси тварин та їх профілактика.		10
Лабораторна робота 19. Поведінка тварин різних видів та статеві-вікових груп		10
Лабораторна робота 20. Дезінфекція, дезінсекція, дератизація об'єктів на тваринницькому підприємстві		10

Лабораторна робота 21. Правила догляду за тваринами. Чищення шкіри тварин, догляд за кінцівками.	статеві-вікових групах тварин.	10
Самостійна робота 3. Вивчення стресів у свинарстві та їх профілактика.		10
Модульна контрольна робота 3.		30
Всього за модулем 3		100
Модуль 4 СПЕЦІАЛЬНА ГПІЄНА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТВАРИН		
Лабораторна робота 22. Нормативні вимоги до утримання великої рогатої худоби (доросла худоба)	ПРН-1, 2, 3, 5, 6, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 19, 20, 21. У тому числі студент повинен ознайомитися з ВНТП-АПК-01.05 «Скотарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми)», ВНТП-АПК-02.05 «Свинарські підприємства», ВНТП-АПК-02.05 «Вівчарські і козівничі підприємства», ВНТП-АПК-06.07 «Конярські підприємства», ВНТП-АПК-04.05 «Підприємства птахівництва», ВНТП-АПК-05.07 «Підприємства звірівництва та кролівництва». Вивчити основні показники мікроклімату утримання сільськогосподарських тварин за різних систем і способів для різних статеві-вікових груп. Визначити за допомогою приладів показники мікроклімату у тваринницькому приміщенні. Розрахувати показники дослідження. Порівняти отримані показники з нормативними показниками. Зробити висновок і надати рекомендації щодо покращення умов утримання.	7
Лабораторна робота 23. Нормативні вимоги до вирощування телят, ремонтного і відгодівельного молодняку великої рогатої худоби.		7
Лабораторна робота 24. Нормативні вимоги до утримання свиней (доросле поголів'я)		7
Лабораторна робота 25. Нормативні вимоги до вирощування поросят, ремонтного і відгодівельного молодняку.		7
Лабораторна робота 26. Нормативні вимоги до утримання овець і вирощування ягнят		7
Лабораторна робота 27. Нормативні вимоги до утримання коней і вирощування лошат.		7
Лабораторна робота 28. Нормативні вимоги до утримання с.-г. птиці і вирощування молодняку.		7
Лабораторна робота 29. Нормативні вимоги до утримання кролів і хутрових звірів		7
Лабораторна робота 30. Нормативні вимоги до утримання бджіл та ставового рибництва.		7
Самостійна робота 4. Вимоги до вирощування телят у профілакторний період		7
Модульна контрольна робота 4.		30
Всього за модулем 4		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn):

Утримання та гігієна тварин. Ч.1.:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1012>

Утримання та гігієна тварин. Ч.2.:

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2422>)

- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Гігієна води та водопостачання тваринницьких підприємств. Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В. К. : ТОВ «ЦП КОМПРИНТ», 2016. 580 с.
2. Спеціальна гігієна тварин. Поляковський В.М., Чепіль Л.В. К.: ТОВ «ЦП КОМПРИНТ», 2017. 568 с.
3. Українсько-російський тлумачний словник етологічних термінів. Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В. К. : Вид-во ЦП "Компринт", 2016. 452 с.
4. Утримання і гігієна тварин. Ч.1. Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. К.: Вид-во ФОП "Ямчинський О.", 2020. 330 с.

5. Утримання і гігієна тварин. Ч.2. Сахацький М.І., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. К.: Вид-во ФОП “Ямчинський О.”, 2020. 392 с.
6. Утримання і гігієна тварин. Ч.3. Захаренко М.О., Ібатуллін І.І., Поляковський В.М., Михальська В.М., Кривенок М.Я., Чепіль Л.В. К.: Вид-во ФОП “Ямчинський О.”, 2021. 339 с.
7. Утримання і гігієна тварин. Ч.4. Поляковський В.М., Михальська В.М., Чепіль Л.В., Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Курбатова І.М. К. : Вид-во ФОП “Ямчинський О.”, 2022. 379 с.
8. Animal husbandry and hygiene. Keeping of pigs. Part IV. V. Poliakovskiy, L. Chepil, V. Mykhalska. Kyiv: NULES of Ukraine, 2024. 493.
9. Методичний посібник до проведення лабораторних занять «Утримання та гігієна тварин», для студентів факультету тваринництва та водні біоресурси Спеціальність: 204 - «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОС «Бакалавр». Чепіль Л. В. К., 2017. 265 с.
10. Методичний посібник до проведення лабораторних занять з дисципліни «Утримання та гігієна тварин». Модуль 1. «Гігієнічна оцінка повітряного середовища» для студентів факультету тваринництва та водні біоресурси. Спеціальність: 204 - «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОС «Бакалавр». Чепіль Л.В. Київ: НУБіП України, 2024, 129 с. Рекомендовано вченою радою факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (Протокол № 9 від 16.05.2024 р.)
11. Методичний посібник до проведення лабораторних занять з дисципліни «Утримання та гігієна тварин» Модуль 2. «Гігієна кормів та водопостачання», для студентів факультету тваринництва та водні біоресурси Спеціальність: 204 - Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва» ОС «Бакалавр». Л.В. Чепіль. Київ: НУБіП України, 2024, 138 с. Рекомендовано вченою радою факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (Протокол № 9 від 16.05.2024 р.)
12. Меженський, Х., Повод, М., Гутий, Б., Чепіль, Л., Луник, Ю., Пеляк, О., Щоткевич, Ю., & Кобзар, М. (2025). Ефективність двофазного вирощування поросят при зміні різних систем годівлі та їх тривалості. Науковий вісник ЛНУ ветеринарної медицини та біотехнологій. Серія: Аграрні науки, 27(102), 190-202. <https://doi.org/10.32718/nvlvet-a10228>

Допоміжна література

1. ВНТП-АПК-09.06 Відомчі норми технологічного проектування. Системи видалення, обробки, підготовки та використання гною. К.: Міністерство аграрної політики України, 2006.100 с.
2. ВНТП-СГіП-46-8.94 Відомчі норми технологічного проектування. Об'єкти для заготівлі, зберігання і приготування кормів для тваринництва.

3. Допустимі рівні вмісту радіонуклідів у продуктах харчування і питній воді. \ Державні гігієнічні нормативи. Київ, 1997. 6 с.
4. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” № 2707-ХІІ від 16.10.92.
5. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” № 1264-ХІІ від 25.06.91.

Інформаційні ресурси

1. Тваринництво України – <https://tvarynnystvoua.at.ua/>
2. Статистичний збірник «Тваринництво України» – https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_tvar_zb.htm
3. Свинарство в Україні та світі – <https://pigua.info/uk/post/section/news>
4. Асоціація «Союз птахівників України» – <https://www.poultryukraine.com/ua/about-association/>
5. Державна служба статистики України. Статистична інформація – <https://ukrstat.gov.ua/>
6. Журнал "Бджільництво України" – https://journalbeekeeping.com.ua/index.php/1_4/main
7. Журнал «Horses Ukraine» – <http://www.horses.dp.ua/>
8. Журнал «Агробізнес Сьогодні» – <http://www.agro-business.com.ua/>
9. Журнал «Молоко і ферма» – <http://www.milkua.info/uk/>
10. Журнал «Птахівництво.ua» – <http://poultry.com.ua/>
11. Конярство України [електронний ресурс] – http://www.minagro.kiev.ua/animal/horse_uk.php3
12. Кролівництво як бізнес: методи вирощування та технологія розведення – <http://krolik.in.ua/ua/krolivnitstvo.html>
13. Перспективи вівчарства: ринок вільний, а попит зростає – <https://agravery.com/uk/posts/show/perspektivi-vivcarstva-rinok-vilnij-a-popit-zrostaе>